

KONYA İLİNDE KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ

THE CULTURAL AND BELIEF TOURISM IN VICINITY OF KONYA

Tahsin TAPUR*

Özet

Çalışma Konya ilinin kültür ve inanç turizmi potansiyelini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu amaca ulaşmak için 2008 yılında kültür ve inanç turizmi açısından değeri olan yerlerde öncelikle alan çalışması ve gözlemler yapılmıştır. Bu alanlarda turizm değeri, turistlerin ilgisi, turizm altyapısı (ulaşım, konaklama vb.) ve turistik tanıtım gibi unsurlar incelenmiştir. Alan araştırmasında turizmle ilgili yerlerde gerekli görüşme ve mülakatlar yapılarak turistik değerlerin fotoğrafları çekilmiştir. Toplanan bilgiler SWOT/GZFT analiz yöntemine göre değerlendirilmiştir. Bu çalışma neticesinde Konya il merkezi ve ilçelerinin kültür ve inanç turizmi açısından önemli bir turizm potansiyelinin olduğu belirlenmiştir. Çünkü Konya, M.Ö. 5500 yıllarına uzanan tarihi yerleşim yerlerinden ilk Hıristiyanlık mabetlerine kadar çok sayıda değerli eserlere ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca Selçuklulara başkentlik yapmasıyla Selçuklular başta olmak üzere Karamanoğulları Beyliği ve Osmanlılar Konya'da önemli tarihî yapı ve eserler bırakmıştır. Millî kültürümüze büyük etkisi olan Mevlana başta olmak üzere birçok ilim ve fikir adamı Konya'da yaşamış ve eserlerini burada yazmışlardır.

Anahtar Kelimeler: Konya, turizm, kültür turizmi, inanç turizmi.

Abstract

The study aims to research the potential of cultural and belief tourism in vicinity of Konya. To reach this purpose primarily field works and observations were performed in 2008 in the areas having worth in terms of cultural and belief tourism. Constituents like tourism worth, interests of tourists, tourism infrastructure (transportation, accommodation) and tourist promotion were analyzed. Required negotiations and interviews were met and touristic places were taken photos in the field works. Gathered data were assessed according to SWOT/GZFT analyze method. As a consequence of the research, it has been determined that Konya city center and its districts have a significant tourism potential considering cultural and belief tourism. Because Konya does the honors for many invaluable historical settlements extending 5500 B.C. up to the first Christian temples. Besides, since Konya was the capital to Seljuks, Seljuks and the seignior of Karamanoğulları and Ottomans left many significant historical works and buildings. Especially Mevlana that has a big effect upon Konya and our national culture, and many other intellectuals lived and wrote their works in Konya.

Key Words: Konya, Tourism, cultural tourism, belief tourism.

GİRİŞ

Turizm, insanların sürekli ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışında, yerleşmemek ve ekonomik anlamda gelir elde etmemek şartıyla, dinlenme, eğlenme, merak, spor, sağlık, kültür, deneyim kazanma, akrabalarını ziyaret etme, kongre ve seminerlere katılma, dini ibadetlerini yerine getirme gibi kişisel nedenlerle, kişisel ya da toplu olarak yaptıkları seyahatlerdir. Bu seyahatlerin turizm faaliyeti sayılabilmesi için, turistlerin gittikleri yerlerde en az bir gece konaklaması ve turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep etmeleri gerekmektedir (Özgüç, 2003: 15).

Turizm çeşitli alt sistemlerden oluşan bir bütündür. Turizm sistemi içinde coğrafya ağırlıklı bir paya sahiptir. Çünkü gerek turist alan, gerekse ev sahibi alan birer coğrafi mekandır. Yani turizm talebinin doğduğu ülke, bölge, yöre, kent gibi yerler birer coğrafi mekan parçalarıdır. Bu alanlarda doğal ve kültürel çekicilikler, tesisler, hizmetler, turizm örgütleri turizm unsurlarını meydana getirirler. Böylece turizm öncelikle fiziksel (coğrafi) bir çevre içinde yer almaktadır. Bu fiziksel çevre aynı zamanda beşeri çevreyi de etkilemektedir (Soykan, 2000: 41).

Yeryüzündeki miras ve tarihi kaynaklar kültürel turizmin doğmasına ve gelişmesine neden olur. Coğrafya, doğal ve kültürel mirası kucaklayan bir kavramdır. Ülkemizdeki bazı delta ve traverten alanlarında antik kent kalıntıları ile doğal ve kültürel mirasın iç içe olduğu alanlar vardır. Pamukkale travertenlerindeki Hierapolis kenti, Büyük Menderes deltasındaki Milet ve Priene kentleri, Küçük Menderes deltasındaki Efes kenti doğal ve kültürel kaynakların sentezini gerçekleştiren örneklerdir (Doğaner, 2001: 135).

*Dr., S.Ü.Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Coğrafya. Konya: ttapur@hotmail.com

Kültürel turizm, festival, folklor, tiyatro, sergi gibi sanat etkinliklerine katılmak, geçmiş ve yaşayan uygarlıklar ile kültürel değerleri tanımak, tarihi yerleri ve toplumun yaşam tarzlarını görmek amacıyla yapılan gezidir (Aydın, 1990: 27). Turistlerin kültürel mirasa ilgileri sonucu gelişen kültürel turizm, tarihi yerler, müzeler, tarihi kalıntılar, fuar ve festivaller ile gelişmeye başlamıştır. Geçmiş medeniyetlere ilişkin kalıntılarla birlikte, yaşam biçimleri, gelenek, görenekler, festivaller, müzik ve eğlence türleri, el sanatları, yemek türleri ve alışkanlıkları kültürel turizmin en önemli ürünleri arasında küreselleşen dünyada giderek önem kazanmaktadır. Ancak her kültürel ürün, müze ya da tarihi bir alan belirgin bir turizm çekiciliği yaratmayabilir. Kültürel çekiciliği turistik ürün haline getirmek, imaj ve marka yaratmak planlama ve tanıtım çalışmalarını gerektirir. Kültürel ürünlerin temelini kültürel çekicilikler oluşturur (Emekli, 2006: 57).

Dünyadaki kıyı turizminin çok ilerlemesi ve insanların artık kıyı turizminin yanında daha çok doğa ile bütünleşme, geçmiş kültürlerin izlerini yerinde görme, kültürel temaslar, yaşam tarzı, inanç sistemleri, el sanatları, alış-veriş ortamları, eğlence biçimleri ilgi çeker olmuştur. Bu nedenle dünyada tarihi özelliği olan kentler önemli turizm potansiyeli olan yerler haline gelmiştir. Konya ili de tarih ve kültür değerleri ile ön plana çıkmış alternatif turizm merkezi durumundadır.

2008 yılı sonu itibariyle Türkiye'ye 26.336.377 turist gelmiş ve yıllık 22 milyar dolar turizm geliri elde edilmiştir. Aynı yıl Konya müzelerini 1.377.755'i yerli ve 340.187'si yabancı turist ziyaret ederken, konaklayan turist sayısı ise 177.911 yerli ve 110.463 yabancı turisttir. Müzelere gelen turistlerle Konya'da konaklayan turist sayısı arasında önemli fark vardır. Bu da gösteriyor ki çok önemli değerleri olan Konya turizm ekonomisindeki konaklama ve hizmet gelirinden yeterince faydalanamamakta ve bir ziyaret yeri niteliği taşımaktadır.

Araştırmanın Amacı, Materyal ve Metot

Araştırma konumuz Konya ilinin kültür ve inanç turizmi potansiyelini ve bu potansiyeli kullanma durumunu araştırmayı amaçlamaktadır. Bu amaca ulaşmak için 2008 yılının farklı dönemlerinde (ilkbahar, yaz, kış mevsimlerinde) kültür ve inanç turizmi açısından değeri olan yerlerde alan çalışması ve gözlemler yapılmıştır. Bu alanlarda turizm değeri, turistlerin ilgisi, turizm altyapısı (ulaşım, konaklama, restoran gibi) ve turistik tanıtım gibi unsurlar incelenmiştir. Alan araştırmasında turizmle ilgili yerlerde gerekli görüşme ve mülakatlar yapılarak turistik değeri olan unsurların fotoğrafları çekilmiştir. Konuyla ilgili birimlerde (turizm il müdürlüğü, müze ve oteller) de gerekli mülakatlar ve görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca literatür olarak Turizm İl Müdürlüğü istatistikleri, Konya Turizm Envanteri, turizmle ilgili kuruluşların hazırladığı raporlar, müzeleri ziyaret eden turist sayısı ve turistik değerleri tanıtıcı belgelerden de faydalanılmıştır. Elde edilen veriler değerlendirilerek SWOT-GZFT analiz yöntemiyle Konya ilinin kültür ve inanç turizminin güçlü ve zayıf yönleri ile turizm açısından fırsatlar ve tehditler belirlenmeye çalışılmıştır.

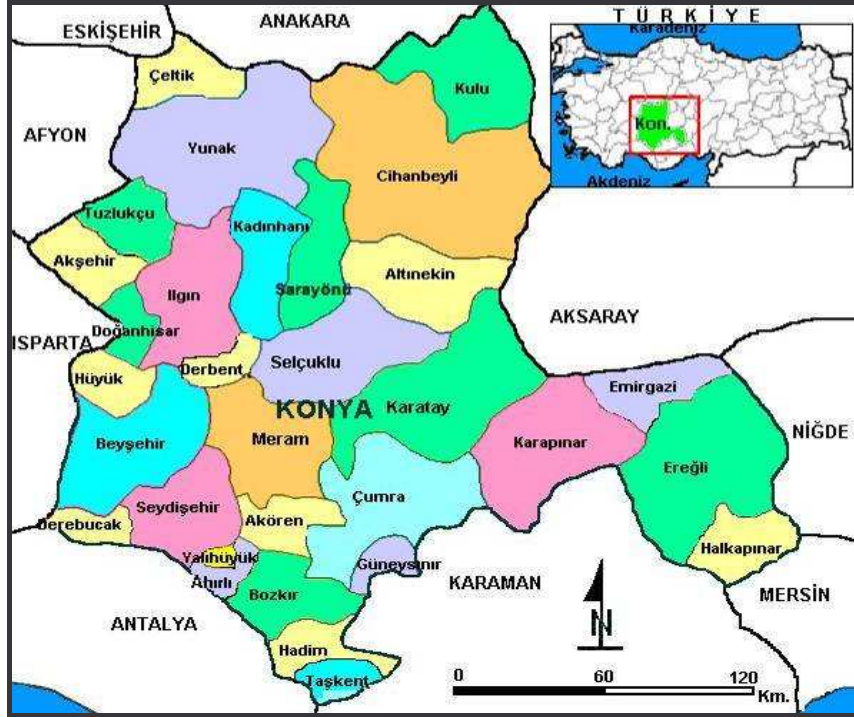
Önceki Çalışmalar

Konya turizmi ile ilgili çalışmalar daha çok resmi kurum ve kuruluşlar (Konya Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, İl Özel İdare, Konya Valiliği, Büyükşehir Belediyesi gibi) ile bazı sivil toplum kuruluşları (Konya Ticaret Odası, Konya Turizm Platformu) gibi kurumların yaptığı çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalar daha çok turizm değerlerinin isimlerini, bunları tanıtıcı unsurları içeren kısa bilgilerden oluşmaktadır. Bu konu da daha çok bilimsel çalışma (makale, kitap, tez vb.) yok denecek kadar azdır.

Konya turizmi konusunda en detay çalışma 2006 yılında Konya Ticaret Odası Etüt-Araştırma Servisi'nde Nazlı Maç tarafından hazırlanan Bilgi Raporudur (*Alternatif Turizm Potansiyeli ve Konya*). Maç (2006) hazırladığı raporunda Konya ilinin turizm potansiyelini, bu potansiyelin kullanım durumu, Konya turizminin daha gelişmesi için gerekli alternatif turizm unsurlarını ortaya koymaya çalışmıştır. Çalışma sonunda gerekli önerileri de belirtmiştir. Bir başka çalışma ise Öztaş, K. & Sezgin, M. (2003) *Konya Yöresinin Turistik Potansiyelinin Çeşitli Parametrelerle Analizi* adlı çalışmadır. Bu çalışma da Konya turizminin ekonomik boyutu ve turizm analizi üzerinde durulmuştur. Konya il özel idaresi de turizmin geliştirilmesi için hazırladığı stratejik planlarda turizm konusunda gerekli altyapı ve turizm alanlarının geliştirilmesine yönelik planlamalar üzerinde durulmaktadır. Konya turizminin gelişmesi ve planlamasında daha çok Kültür ve turizm İl Müdürlüğü turizm kaynaklarının tanıtımı, turist çekimi ve özellikle Mevlana konusunda yayınları ile turizmin gelişmesine katkı yapanlara da destek vermeye çalışmaktadır.

Çalışma Alanı

Konya, İç Anadolu Bölgesi'nde 38.873 km²'lik alanı ile Türkiye'nin en büyük ilidir. Konya il sınırlarını kuzeyde, Ankara; doğuda, Aksaray ve Niğde; güneyde, Karaman; güneydoğuda Mersin; güneybatıda, Antalya; batıda, Isparta; kuzeybatıda Afyon ve Eskişehir illeri çevrelemektedir (Şekil: 1).

Şekil: 1- Konya İli Lokasyon Haritası

Konya ili fiziki coğrafya özellikleri açısından büyük bir kısmı sade görünümlü, etrafı dağlarla çevrili havza özelliği taşımaktadır. İlde en fazla alana sahip yeryüzü şekli ova ve platolardır. Konya ilinde step iklimi şartları etkilidir. Konya'da yağışlar, genellikle ilkbahar mevsiminde konveksiyonel yağışlar şeklindedir. Yaz mevsimi sıcak ve kurak geçer. Kış mevsimi ise soğuk ve kar yağışlıdır. Konya'nın fiziki coğrafya şartları yerleşim yeri seçimini de etkilemiştir. Çünkü Konya şehir merkezi başta olmak üzere yerleşim yerleri genellikle ovalık alanlarda kurulmuştur. Konya ili arazi dağılımı içinde ova ve düzlüklerin fazla olmasından dolayı tarım alanları (%64) geniş yer kaplar. Tarım alanlarını çayır ve mera alanları (%17), orman alanları (%12) takip etmektedir.

Konya adının "Kutsal Tasvir" anlamındaki "İkon" sözcüğüne bağlı olduğu belirtilir. Selçuklu döneminden beri ise Konya ismi ile anılmaktadır. Konya ve çevresi M.Ö. 7. bin yılından beri yerleşim yeri olmuş, pek çok medeniyete beşiklik etmiştir. Çatalhöyük, sadece ülkemizin değil, Dünya ölçüsünde yemek kültürünün ilk defa başladığı, tarımın yapıldığı, ateşin kullanıldığı, yerleşik hayata geçildiği, vahşi hayvan saldırılarına karşı ortak savunmanın yapıldığı merkez olarak tanınır. Çatalhöyük Neolitik, Karahöyük Kalkolitik, Alâeddin Tepesi Eski Tunç Devri merkezleridir. Tarih devirlerinde Hititler ve Lidyalılar, M.Ö. 6. yüzyılda Persler, M.Ö. 4. yüzyılda Büyük İskender ve Selevkoslar, M.Ö. 2. yüzyılda Roma, M.S. 395'te Bizanslılar Konya ve çevresine hakim oldular. 7. yüzyılda Sasaniler ve Emeviler Konya'yı geçici olarak işgal ettiler ise de Konya 10. yüzyıla kadar bir Bizans eyaleti olarak kalmıştır (Özönder, 2005).

1071 Malazgirt savaşından sonra Anadolu'nun kapıları Türklere açılmış ve Büyük Selçuklu Sultanı Kutalmışoğlu Sultan Süleyman Şah tarafından fethedilmiştir. 1074 yılında kurulan ve başkenti İznik olan Anadolu Selçuklu Devleti 1'inci Haçlı Seferi sonunda İznik'i kaybedince Başkent Konya'ya taşınmıştır. Başkent olduktan sonra gündün güne gelişen ve pek çok mimari eserle süslenen kent kısa zamanda Anadolu'nun en gelişmiş şehirlerinden biri olmuştur. 1097 yılından 1308 yılına kadar Anadolu Selçuklu Devletinin egemenliği altında kalan Konya Selçuklu Devletinin yıkılışı ile Karamanoğulları Beyliğinin hâkimiyeti altına girmiştir. 1465 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından Karamanoğulları Beyliği ortadan kaldırılmış ve Konya'yı Osmanlı sınırları içine alınmıştır. Mondros Ateşkes Antlaşması

sonunda Konya İtalyanlar tarafından işgal edilmiş ise de 20 Mart 1920'de işgalden kurtarılmıştır (www.konya.gov.tr).

Yerleşme merkezlerinin gelişmesinde önemli bir unsur olan ulaşım, Konya Kenti'nin kuruluş ve gelişmesinde önemli bir faktör olmuştur.

Karayolu Ulaşımı: Doğu ve batı arasında köprü görevi yapan Konya'nın diğer kentler bağlayan ulaşım yolları, fizikî coğrafya faktörleri ile ilişkilidir. Konya, gerek yüzölçümünün genişliği ve gerekse ülke içindeki coğrafi konumu itibarıyla yol uzunluğu (9.797 km) en fazla olan illerimizdendir. Konya ilinin diğer illerle bağlantıları ve uzaklıkları; Ankara ile Konya'dan başlayan Cihanbeyli ve Kulu ilçelerinden geçerek başkente ulaşan 258 km'lik yoldur. Afyon ile Konya-Kadınhanı-Ilgın-Akşehir-Çay-Afyon 223 km, Adana ile Konya-Karapınar-Ereğli-Ulukışla-Pozantı-Adana 356 km, Aksaray ve Kayseri ile Konya-Aksaray-Nevşehir-Kayseri 327 km, Karaman ve Mersin ile Konya-Karaman-Mut-Silifke-Mersin 343 km, Isparta ve Antalya ile Konya-Beyşehir-Ş.Karaağaç-Isparta-Antalya 401 km'dir. Konya ilini güney kıyılarına en kısa mesafeden bağlayan Konya-Seydişehir-Antalya yolunun (323 km) 1996 yılında trafiğe açılmasıyla, ilin trafik yükünde önemli artışlar meydana gelmiştir. Konya Kenti'nde şehirler ve ilçeler arası ulaşımın sağlanması için 2 terminal bulunmaktadır (www.konya.gov.tr).

Demiryolu Ulaşımı: Konya'nın demir yolu bağlantısı 1898 yılında yapılmıştır. Konya il sınırları içinde 300 km demiryolu hattı vardır ve istasyon sayısı da 15'dir. Güney ve Güneydoğuyu Batıya ve İstanbul'a bağlayan demiryolu, Konya ilinden geçer. Her gün karşılıklı olarak Konya-Haydarpaşa arası Meram Ekspresi, Ereğli-Konya-Haydarpaşa arası İç Anadolu Mavi Treni, Haydarpaşa-Konya-Gaziantep arasında Toros Ekspresi sefer yapmaktadır.

Hava yolu ulaşımı: Hava yolu ulaşımı, 3. ana jet üst komutanlığına ait askeri havaalanına ilave edilen sivil tesislerle sağlanmaktadır. Halen Konya-İstanbul arasında THY'nin günlük tarifeli uçak seferleri bulunmaktadır.

Ulaşımın elverişli ve gelişmiş olması yerleşim yerlerinin fonksiyonlarını önemli ölçüde arttırmaktadır. Konya ilinde turizmin önemli altyapısından biri olan ulaşım şartlarının elverişli olduğunu göstermektedir. Ancak Konya'nın uluslar arası hava yolu ulaşımına açılması ile turizme önemli katkılar sağlayacaktır.

Konya iline 3'ü merkez ilçe olmak üzere toplam 31 ilçe ile 786 köy ve kasaba bağlıdır. Konya ilinin nüfusu 31.12.2008 itibarıyla toplam 1.968.868'dir. Bu nüfusun 1.423.546'sı şehir merkezlerinde (il merkezi nüfusu 980.973), 546.422'si belde ve köylerde yaşamaktadır (TUİK, 2008). Bu nüfus ile Konya, Türkiye'nin 6. büyük ilidir. Ekonomisi daha çok tarım ve hayvancılığa dayalı olan Konya son yıllarda sanayi alanında da önemli atılımlar yapmıştır. Bu gün 3 organize sanayi bölgesi ile Türkiye sanayisinde önemli bir yere sahiptir.

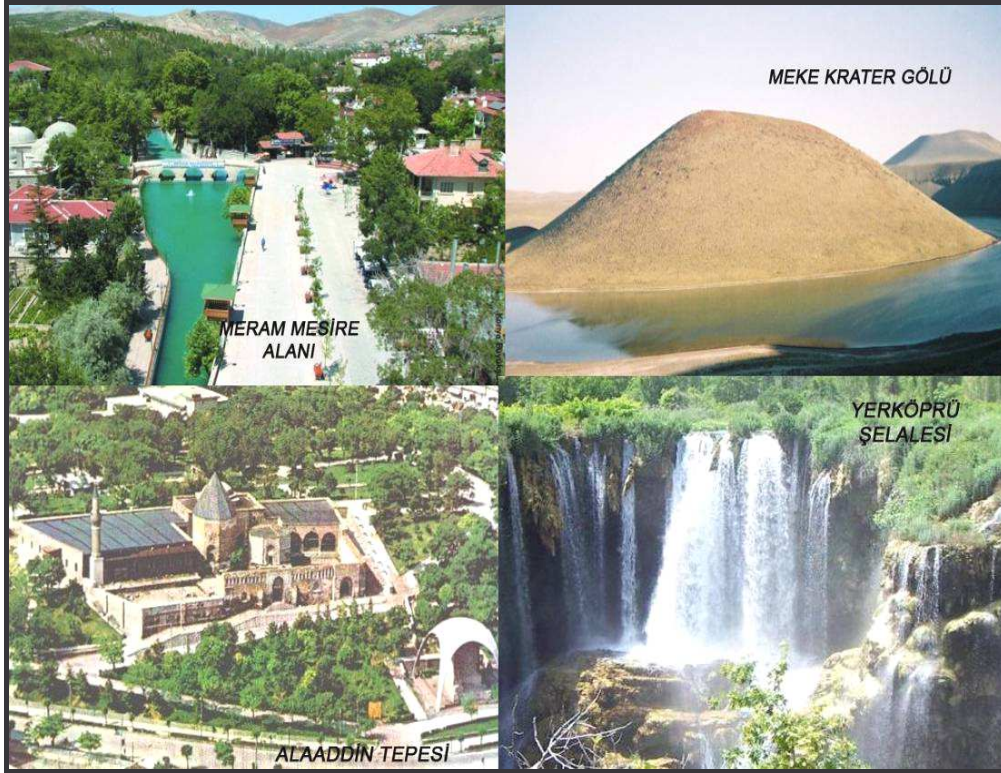
KONYA'NIN TURİZM DEĞERLERİ

Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve farklı doğal güzelliklere sahip olan Konya, alternatif turizm açısından oldukça şanslıdır. Konya'da arkeolojik kalıntılar, kentsel ve doğal sitler, anıt, ören yeri, höyük, tümülüs, külliye, camii, kilise, saray, han, hamam gibi tarihi varlıkları ile gelenek, görenek, folklor, yemek gibi kültür varlıkları turizm açısından önemli değerler arasındadır.

Konya ve çevresinde akarsu, göl, ormanlık alan, şelaleler (Yerköprü), yayla gibi çok sayıda doğal turizm unsuru vardır (Foto: 1). Meke krater gölü, bir nazar boncuğu görünümüyle hem doğa tutkunlarını, hem de fotoğraf meraklılarının ilgisini çeker. Tur programlarına yeni girmeye başlayan göl çok sayıda kuşa da ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye'nin en büyük tatlı su gölü olan Beyşehir Gölü, doğa turizmi için elverişli bir alandır. Günbatımı turlarının düzenlendiği gölün çevresindeki ormanlık alan ve Anamas Dağları görülmeye değerdir. Konya'da kuş gözlemciliği için; Akşehir Gölü, Eber Gölü, Kulu Gölü, Ereğli Sazlığı, Beyşehir Gölü, Bolluk Gölü, Tersakan Gölü ve Tuz Gölü potansiyel sulak alanlardır.

Konya ilinde turizme açılan ve turizme açılmamış çok sayıda mağara bulunmaktadır. Bunlardan Seydişehir Tınaztepe mağarası turizm altyapısı en gelişmiş olanıdır. Derebucak ilçesinde bulunan Balatini, Körükini, Suluin ve Sakaltutan Mağaraları ile Susuz Mağarası (Seydişehir) ve Pınarbaşı Mağarası (Beyşehir-Kızılova) da Konya'nın önemli mağaralarıdır. Bu mağaraların içinde çok sayıda sarkıt, dikit, dev kazanı, güncel traverten, küçük göl, kaynak suyu bulunur.

Fotoğraf 2: Konya'nın Önemli Doğal Turizm Alanları

Türkiye'de sıcaklıkları 20-100 °C arasında değişebilen 1000'in üzerinde jeotermal kaynak vardır. Bunların bir kısmı sağlık turizmine açılmıştır. Konya ilinde bu kaynaklardan Ilgın kaplıcaları, Konya-Karapınar yolu üzerindeki İsmil kaplıca ve termal tesisleri ile Hüyük Köşk kaplıcası, Doğanbey kükürtlü hamam, Cihanbeyli Ilıcapanar, Ereğli'de Akhüyük kükürtlü su gibi kaynaklar bulunur.

Konya'da fuar ve kongre turizmi için 100 milyon dolarlık bir proje ile 850 dönüm alan üzerine bir fuar ve kongre merkezi kurulmaktadır. İçinde fuar alanı, turistik oteller, spor tesisleri, kültür ve eğitim merkezi, suni göl, yeşil alan ve sağlık merkezinin bulunduğu projeyi, Konya Ticaret Odası finanse etmektedir. Konya'da Selçuk Üniversitesi gibi çeşitli kurum ve kuruluşların düzenlediği kongre, seminer, panel gibi sosyal, kültürel ve ilmi aktiviteler kongre turizmi açısından önemlidir.

Konya il merkezi çevresinde; çay bahçeleri ve restoranları Meram, Alaaddin Tepesi, Sille, Akyokuş, Hatip, Çayırbağı, Bulumiye, Dutlukırı, Kızılören mevki, Sille ve Altınapa barajları önemli turizm ve rekreasyon alanlarıdır.

KONYA'DA KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ

Konya taşıdığı derin tarihi geçmişi ile pek çok kültür ve medeniyete beşiklik etmiştir. Orta Anadolu'nun kültür merkezlerinden olan Konya, M.Ö. 5500 yıllarına uzanan tarihi yerleşim yerlerinden, Hıristiyanlığın ilk mabetlerine kadar çok değerli tarihi yapı ve eserlere ev sahipliği yapmaktadır. Konya ve çevresine yerleşen her millet ve topluluk kendi kültür ve sanat varlıklarını yaşatmışlar ve kendilerinden sonra gelen toplumlara bırakmışlardır. Konya'da dünyanın ilk yerleşme yerlerinden Çatalhöyük başta olmak üzere, Sille (kiliseleri, manastırları, konutları, camileri), Kilistra, Alaaddin tepesi, Karahöyük, İvriz kabartmaları, antik kentler, Fasıllar ve Eflatunpınar anıtları kültür turizm açısından önemlidir.

Kutsal yerlerin bu dinlere mensup turistlerce ziyaret edilmesinin, turizm olgusu içerisinde değerlendirilmesi inanç turizmi olarak tanımlanır Türkiye'de inanç turizmine yönelik çalışmalar 1995 yılında başlamış ve 1995-1998 yılları arasında yabancı tur operatörü, basın mensubu, din adamı ve ilgili uzman kişilerin katılımıyla "inanç turizmi" turları gerçekleştirilmiştir. Anadolu'da, inanç turizmi için Müslümanlık (Topkapı Sarayı'nda "Kutsal Emanetler", Eyüp Sultan Camisi, Süleymaniye Camisi, Edirne'de Selimiye Camisi, Konya'da Mevlana Türbesi vb gibi), Hıristiyanlık (Efes, İznik, Antakya, İstanbul vb.) ve Museviliğe (Şanlıurfa, Hatay) ait önemli ziyaret merkezleri vardır (Sargin, 2006: 2).

Turizm Bakanlığı tarafından kültürel mirasımızın en önemli unsurlarından sayılan çoğu doğaya, çevresel etkenlere yenik düşmüş han ve kervansarayların korunarak yaşatılması için *Tarihi İpek Yolu'nun* tanıtılarak turizme kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla 1997 yılında Turizm Bakanlığının düzenlediği inanç turlarının 3.sü Karatay Medresesi, İnce Minare ve Mevlâna müzesinin de bulunduğu gezi programıyla Konya'dan geçmiş, bu tura 16 ülkeden 37 din adamı, gazeteci ve yazar katılmıştır.

Türklerin Anadolu'ya yerleşmesinden sonra Konya, Türk kültür ve medeniyetinin Anadolu'da kökleşip yaygınlaşmasında büyük etkisi olan yerleşim birimlerinden biri olmuştur. Türkler Konya ve çevresinde Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemlerine ait birçok cami, medrese, han, müze gibi turizm potansiyeli olan eserler bırakmışlardır. Döneminin en önemli bilginlerinden Mevlana (1207-1273) ve ailesi Alaeddin Keykubat zamanında Konya'ya gelmiştir. Mevlana'nın Konya ve Türk kültürüne olan etkisi, yaşayışı tarzı, hayat felsefesi ve dünya görüşü ile yaşadığı dönemde olduğu gibi günümüzde de geniş bir çevreye ışık tutmaktadır. Aynı şekilde Nasrettin Hoca, Şemsi Tebrizi, Kadı Burhaneddin, Sadrettin Konevi gibi bilginler de Konya'da yaşamış ve eserler bırakmışlardır.

Konya ilinde kültür ve inanç turizmi kapsamında uluslararası nitelikte Mevlana Anma Törenleri (01-17 Aralık), Konya aşık bayramı, Nasreddin Hoca Şenliği, Beyşehir Turizm Şenliği, Sanayi ve İhraç Ürünleri Fuarı ile Selçuk Üniversitesi, Konya Valiliği, Turizm İl Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi gibi çeşitli kurum ve kuruluşların düzenledikleri; kongreler, sempozyumlar, seminerler ve paneller gibi sosyal, kültürel ve ilmi aktiviteler gelmektedir.

Tablo 1: Konya İlindeki Kültür ve İnanç Turizmi Açısından Çekicilikler

KONYA İLİNDEKİ ÖNEMLİ KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER	
Höyükler	<i>Çatalhöyük, Alaaddin Tepesi, Karahöyük, Hatip Höyük (Meram), Çarıklar Höyüğü, Boncuklu Höyük (Çumra), Sırçalı Höyük (Çumra), Alibeyhöyüğü (Çumra), Sızma Höyük (Selçuklu), Osmancık Höyük (Kadınhanı), Çobankaya (Ilgın), Tombaktepe (Akşehir), Tavşançalı (Cihanbeyli), Yörükmezari Höyük (Akşehir), Altınekin Höyük,</i>
Antik Kentler	<i>Sille, Kiliştra, Hadim Astra Antik Kenti, Seydişehir Vasada Antik Kenti, Bozkır Isaura Antik Kenti, Karapınar Oymalı Yeraltı Şehri,</i>
Anıtlar	<i>Eflatunpınar Hitit Anıtı, Beyşehir Fasullar Anıtı, İvriz Kaya Anıtı</i>
Hanlar	<i>Zazadın Hanı, Horozlu Hanı, Dokuzun Hanı, Kızılviran Hanı, Kadın Hanı, Obruk Han, Argut Han (Ilgın), Ereğli Rüstem Paşa Kervansarayı</i>
Saraylar	<i>Selçuklu Sarayı (Alaaddin Tepesi), Beyşehir Kubad-Abad Sarayı</i>
Müzeler	<i>Mevlana Müzesi, Arkeoloji Müzesi, Etnoğrafya Müzesi, Atatürk Müzesi, Karatay Çini Eserler Müzesi, İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesi, Sırçalı Mezar Anıtlar Müzesi, Büyükşehir Belediyesi Koyunoğlu Müzesi, Akşehir Arkeoloji Müzesi, Akşehir Atatürk Müzesi, Ereğli Müzesi</i>
Mevlana Törenleri (10-17 Aralık)	
Konya Aşık Bayramı	
Akşehir Nasreddin Hoca Şenlikleri	
Mevlana Kültür Merkezi	
Konya İstiklal Harbi Şehitliği	
Konya yöresine ait folklorik eserler, el sanatları, yöresel yemekler vb.	
KONYA İLİNDEKİ ÖNEMLİ İNANÇ TURİZMİ ÇEKİCİLİKLERİ	
Kiliseler	<i>Sille Aya Eleni Kilisesi, Sille Mağara Kiliseleri, Sille Ak Manastır Kilisesi, Konya Merkez Aziz Pavlus Kilisesi</i>
Camiler	<i>Alaaddin Camii, İplikçi Camii, Şerafettin Camii, Sahip Ata Camii, Konevi Camii, Selimiye Camii, Aziziye Camii, Kapı Camii, Nakiboğlu Camii, Şemsi Tebrizi Camii, Hacı Fettah Camii, Piri Mehmet Paşa Camii, Tavusbaba Camii, Ereğli Ulu Camii, Beyşehir Eşrefoğlu Camii, Akşehir Ulu Camii, Karapınar II. Selim Camii, Hacıveysizade Camii,</i>
Mescitler	<i>Meram (Hasbey) Mescidi, Sırçalı Mescit, Ali Efendi Muallimhanesi, Hacı Ferruh Mescidi, Hoca Hasan Mescidi, Ferhuniye Mescidi, Beyhekim Mescidi, Keçeci Mescidi, Zevle Sultan Mescidi, Karatay Mescidi, Zenburi Mescidi, Beyşehir Demirli Mescit</i>
Türbeler	<i>Selçuklu Sultanlar Türbesi, Yeşil Türbe (Mevlana ve Ailesi), Nasrettin Hoca Türbesi, Hadim-i Hazretleri Türbesi, Şemsi Tebriz-i Türbesi, Sadreddin Konevi Türbesi, Tavusbaba Türbesi, Ateş Baz Veli Türbesi, Gömeç Hatun Türbesi, Tahir ile Zühre Türbesi, Emir Nurettin Türbesi, Tac-ül Vezir Türbesi, Ahmet Fakih Türbesi, Ulaş Baba Türbesi,</i>

Tarihi Eserler

Tüm batılı kitaplar Anadolu tarih ve kültürüne yer verdiği gibi Konya kentine de önemli yer ayırmaktadırlar. Tarih zenginliği turistlerin Türkiye'ye ve Konya'ya gelmesini sağlamaktadır. O halde bu tarihsel zenginlikleri en iyi şekilde yerli ve yabancı turistlere sunulması ulusal çıkarlarımızın da bir gereğidir. Fakat Konya'nın tarihi varlıklarının çok iyi korunmadığı meşhur Fransız romancısı Andre Gide'nin 1914'de Konya'ya yaptığı bir geziden anlaşılmaktadır. Yazar Konya'ya gelmeden önce, Konya ile ilgili resimlere bakarak iyi bir izlenime sahipti. Fakat Konya'yı gelip görünce hayal kırıklığına uğramış ve şöyle demiştir: “*Konya'nın kendine özgü gerçek cazibesini yeniden bulması için zannederim 20 ya da 50 yıl geriye değil birkaç yüzyıl öncesine gitmek gerekecek*”. 1900'lü yıllarda bile tarihi eserlerin iyi korunmadığı düşünülürse; günümüzde bu konuya çok daha fazla önem verilmesi gerekir (Konya Turizm Envanteri, 2000). Aşağıdaki tarihi eserlerin bazıları günümüzde harap olmuş ve turistik yönden çekiciliği kalmamıştır.

Höyük Yerleşmeleri ve Antik Kalıntılar

Konya ilinde başta Çatalhöyük gibi höyük yerleşmeleri, Kilistra, Hadim Astra Antik Kenti, Seydişehir Antik Vasada Kenti, Bozkır Isaura (Zengibar Kalesi) Antik Kenti, Beyşehir Eflatunpınar ve Fasıllar Anıtı, Karapınar Oymalı Yeraltı Şehri, İvriz Kaya Anıtı gibi önemli tarihi yerleşmeler ve kalıntılar vardır.

Çatalhöyük: Çumra'nın 12 km. kuzeyinde bulunan Çatalhöyük, yörenin Neolitik Çağdan itibaren (yaklaşık 9000 yıllık) yerleşime açık olduğunu göstermektedir. Çarşamba Çayı'nın birikinti yelpazesi üzerinde ve Eski Konya Gölü kenarındadır. Çatal adı, höyüğün farklı yükseltili iki tepesinin çatal şeklini andırmasından gelmektedir. Kent özellikleri taşıyan bu ilk yerleşim yeri, 1951 yılında arkeolog James Mellart tarafından keşfedildi. 1961 yılında kazıya başlayabilen J. Mellart, ekibiyle birlikte yaptığı kazılarda ortaya metropolü andıran kentsel bir toplumun yaşadığı bir kenti ortaya çıkardı. Çeşitli nedenlerle ara verilen Çatalhöyük kazısına 1993 yılında yeniden başlandı. Cambridge Üniversitesi Arkeoloji profesörü Ian Hodder, halen kazıyı sürdüren uluslararası bir ekibe başkanlık ediyor. Bugüne kadar Çatalhöyük'te 16 yerleşme katı kazıldı.

Çatalhöyük'te ilk birlikte yaşam, ilk ev mimarisi, kutsal yapılar ve bunlara ait buluntular ortaya çıkarılmıştır. Buradaki evlerin duvarları sıvalıdır, sıva üzeri beyaza boyandıktan sonra sarı, kırmızı ve siyah tonlarda resimler yapılmıştır. Çatalhöyük'te ele geçen alet ve malzemelerin başında pişmiş toprak, baltalar, sığ tabaklar, kabartma bereket tanrıçası motifleri ile süs eşyası olarak kullanılan bilezik ve kolyeler gelmektedir. Kemikten yapılmış kesici ve delici aletler ile obsidyenden yapılmış mızrak ve ok uçları Çatalhöyük'te bulunan en önemli malzemelerdir. Buluntuların bir kısmı Konya Arkeoloji Müzesi'nde, diğerleri ise kazı alanındaki depolarda koruma altına alınmıştır (Hodder, 2002).

Gökyurt (Glistra-Kilistra): Kilistra antik kenti, Konya'nın 49 km güneybatısında Hatunsaray beldesine bağlı Gökyurt köyündedir. Yapılan arkeolojik çalışmalar sonucu Kilistra'da Hellenistik ve Roma çağında (İ.Ö. 2. yy-İ.S. 3. yy) yerleşimin başladığı tespit edilmiştir (Foto: 2). Kazı esnasında bulunan Roma devri bir mezar yazıtında Kilistra adı geçmektedir. Roma devrinde Hıristiyanlığı kabul etmiş Kilistra halkının Paganist (putperest) kitlelerin ve yağmacıların yoğun saldırılarına dayanamayarak çevresinde bulunan ve saklanmaya elverişli dağlık kesimleri seçtikleri görülür. Kurulan bu saklı kentlerden en önemlisi Kilistra'dır.

Kilistra antik kenti doğal kaya oluşumuna paralel beş ayrı mevkide kurulmuştur. Kayalar oyularak yapılan kentin kuruluşunda ve yapılaşmasında gizlilik esas alınmıştır. Geriden bakıldığında doğal bir kaya gibi görünen yerleşme yerlerinin iç kısımları geniş mekânlar halinde oyulmuş, aydınlatma ve havalandırma kamufle edilmiş mazgallarla sağlanmıştır. Mimari eserler içinde dini (kilise, şapel), sosyal amaçlı (mesken, sarnıç), savunma ve güvenlik amaçlı yapılara (gözetleme kulesi ve sığınaklar) rastlanmaktadır (Özönder, 2005).

Karahöyük (Konya/Merkez): Konya il merkezinde bulunan Karahöyük kazısı 1953 yılında başlayan ve 1966 yılına kadar sürmüştür. Bu arkeolojik kazılarla Karahöyük'ün İç Anadolu Bölgesi'ndeki en büyük höyüklerden biri olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırmalar höyüğün M.Ö. 3000 (Eski Tunç Devri-M.Ö. 2000 Asur ticaret kolonileri devri) de iskân edildiği belirlenmiş ve 27 yerleşik katı tespit edilmiştir.

Fotoğraf 2: Konya İlinde Bulunan Tarihi Kabartma ve Antik Kalıntılar

Antik Vasada Kenti: Seydişehir-Bostandere beldesindeki antik Vasada kentinde ilk kez 1970 yılında Konya Müze Müdürü Arkeolog Gürbüz Alp'in arkeolojik kazı çalışmaları ile Roma ve Bizans dönemine ait eserler bulunmuştur. Hıristiyanlık döneminde önemli bir piskoposluk merkezi olan Vasada'da tiyatro dışında şehre ait diğer yapılar halen toprak altında bulunmaktadır.

Isaura (Zengibar Kalesi) Antik Kenti: Konya İli, Bozkır İlçesi sınırları içerisinde, Orta Anadolu Ovasını Toroslar'a bağlayan, çevreye tamamen hakim yüksek tepelerden biri üzerinde bulunur (Foto: 2). Konya Müze Müdürlüğüne arkeolog Kazım Mertek başkanlığında 1993 yılında temizlik ve sondaj çalışmaları yapılmıştır. M.Ö.5.yy'a tarihlenen antik kent bölgenin metropoliti durumunda idi.

Alaaddin Tepesi: Alaaddin Tepesi'nin Neolitik dönem (M.Ö. 9000-5000) sonları ile Kalkolitik dönem (M.Ö. 5500-3000) başlarında kurulduğu, M.Ö. 2400'den başlayarak günümüze kadar sürekli kullanılmıştır. 1941 yılında Alaaddin Tepesi'nde yapılan kazılar da bu görüşü desteklemiş ve kazılarda Frigler, Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemi eserlerine rastlanmıştır. Dünyanın en büyük yağma tepesi olan Alaaddin Tepesi'nin üzerinde; 3000 kişilik Selçuklu eseri Alaaddin Camii (bu caminin bahçesinde 7 Selçuklu hükümdarının türbesi vardır), düğün salonu, 4 çay bahçesi, 2 çocuk parkı, ordu evi, ağaçlı yeşil alanlar, otopark, çeşmeler, küçük büfeler ve tuvaletler bulunmaktadır.

Konya çevresinde bunlardan başka daha henüz tam araştırılmayan birçok höyük yerleşmesi vardır. Bunların en tanınmışları; Hatip Höyük (Meram), Boncuklu Höyük, Seyithan Höyüğü, Alibeyhöyüğü, Karkın Höyüğü, Dedemoğlu Höyüğü, İçericumra Höyüğü, Abditolu Höyüğü ve Beyşehir Erbaba Höyüğü gibi höyüklerdir. Bu höyüklerin birçoğunda henüz araştırma yapılmamıştır.

Kilise ve Manastırlar

Konya ilinde kilise ve manastırlar Konya'nın 8 km. kuzeybatısında, antik bir Rum yerleşmesi olan tarihi Sille'de bulunmaktadır. Sille 9000 yıllık tarihi boyunca Rumlar, Ortodoks Türkler ve Müslümanlar bir arada yaşamışlardır. Sille cumhuriyet öncesine kadar ticaret, halıcılık, çömlekçilik, bağcılık, taş işçiliği gibi alanlarda sosyo-ekonomik yönden çok gelişmiş bir yerleşim yeridir. Sille'de yaşayan Hıristiyanların yapmış oldukları ve ibadetlerini yerine getirdikleri çok sayıda dini mabet ve kilise (Ak Manastır, Aya Eleni Kilisesi, Mağara Kiliseleri, Çevrikler Kilisesi, Mezarlık Kilisesi, Kızıl Kilisesi) vardır.

Aya Eleni Kilisesi: Hıristiyanlık devrine ait kilise, Yunan Haçı planına sahiptir. Ama mekânda dört fil ayağı üzerinde yer alan büyük kubbesi bulunmaktadır (Foto: 3). Kilisenin duvar ve pencerelerinde Roma devrine ait malzemeler kullanılmıştır. Kilise dıştan sade görünümüne karşın içinde fresk aşıp süslemeler geniş yer tutar. Kilise Bizans dönemi, kesme taş ve molozlarla inşa edilen ilk Hıristiyan mabetlerindedir. M.327'de inşa edilen kilise; zamanla çeşitli bakım ve onarımlar görse de günümüze kadar ayakta durmuştur.

Mağara kiliseleri: Sille'nin en önemli tarihi varlıklarından birisi de Sille güneyindeki mağara kiliseleridir. Dağ yamacındaki kayalara oyulmuş çok sayıda Erken Hıristiyanlık dönemine ait kilise bulunmaktadır. Bu kiliselerin tavan, taban ve duvarları çeşitli resimlerle süslenmiş olup, resimlerin

birçoğu varlığını sürdürmektedir. Bunlardan en tanınmış olanı kaya ve toprağın oyulması ile yapılmış olan Banaya Kilisesi'dir. İlk Hıristiyanlık dönemine ait olan Banaya Kilisesi'nin duvarlarında bugün bile varlığını sürdüren renkli resimler vardır. Kapadokya ve Ihlara vadisindeki kiliselere benzeyen bu mağara kiliselerinin birçoğu gerek dış etkenler, gerekse bakımsızlıktan dolayı tahrip olmuştur.

Fotoğraf 3: Konya-Sille'de Bulunan Aya Eleni Kilisesi ve Banaya Mağara Kilisesi

Saray ve Hanlar

Konya'da Selçuklu ve Osmanlılardan kalma saray (Kubadabat ve Alaaddin Sarayı) ve hanlar (Zazadın, Obruk, Kızılören Hanı, Horozlu han) vardır (Foto: 4).

Fotoğraf 4: Konya'da Tarihi İpek Yolu Üzerinde Bulunan Hanlar

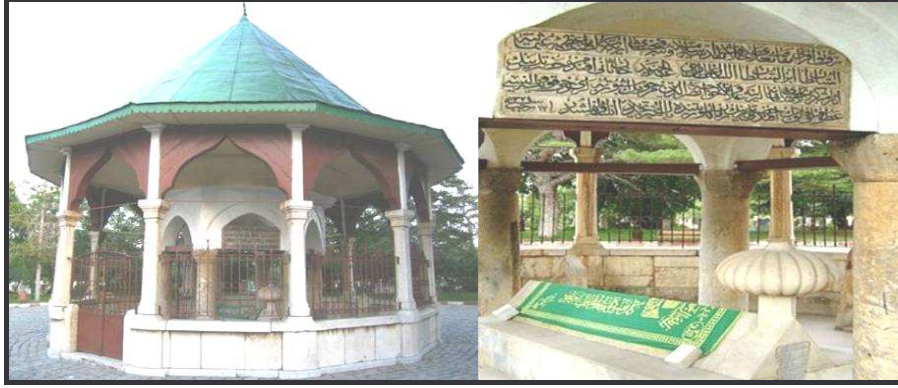
Kubad-Abad Sarayı: Beyşehir İlçesi, Gölyaka köyü sınırları içerisinde Beyşehir Gölü kenarındadır. İlk Kez 1949 yılında Konya Müze Müdürü Zeki Oral tarafından yeri tespit edilmiştir. 1980 yılından itibaren Prof. Dr. Rüçhan Arık başkanlığında kazılar devam etmektedir (Foto: 4). Alâeddin Keykubad'ın emriyle yaptırılan Kubad-Abad Sarayı günümüze kadar ulaşmış tek Selçuklu Sarayıdır. Saray tahrip olduğu için turizmde faydalanılmamaktadır.

Alaaddin Sarayı: Alaaddin Köşkü Alaaddin tepesi üzerinde bulunan Selçuklu dönemi yapısıdır. Günümüzde sadece kerpiçten yapılmış temeli ile bir duvarı ayakta kalan saraya ait canlı figürleriyle şekillenmiş çiniler, Konya Karatay Müzesi ve Berlin Müzesi'nde sergileniyor. Beton bir şemsiyeyle korunan saray, yeniden inşa etmek için Konya Büyükşehir Belediyesi çalışmalar başlatılmıştır.

Medreseler, Türbeler ve Kütüphaneler

Konya ilinde Selçuklu ve Osmanlı eseri medrese ve kütüphaneler bulunmaktadır. Bu medreselerin büyük bir kısmı bugün müze halinde turizme açılmıştır. Bu medreselerin başlıcaları; İnce Minareli Medrese, Karatay Medresesi, Sırçalı Medrese, Ali Gav Medresesi, Gühertaş Medresesi'dir. Konya'da bulunan türbelerden bazıları; Alâeddin Cami bahçesindeki Sultanlar Türbesi, Ateşbazı Veli Türbesi, Meram Tavusbaba Türbesi, Emir Nureddin Kümbeti, Gömeç Hatun Kümbeti, Hürrem Paşa Türbesi, Ahmet Fakih Türbesi, Şeyh Osman Rûmi Türbesi, Murad Paşa Kızı Türbesi, Sinan Paşa Türbesi, Nasreddin Hoca Türbesi'dir.

Nasreddin Hoca ve Türbesi: Türk ulusunun geleneksel hazır cevaplılığını, güldürüleriyle yansıtan Nasreddin Hoca (1208-1284) 13. yüzyılda Akşehir'de yaşamış bir halk kahramanıdır. Nasreddin Hoca kendi kültürünü, yaşadığı kendi çevresinden almış, kendi kültürü ile halk kültürünü kaynaştırarak yine halka sunmuş bir kişidir. Türbesi Akşehir'de bulunmakta (Foto: 4) olup, her yıl Temmuz ayında Akşehir'de Uluslararası Nasreddin Hoca Şenlikleri düzenlenmektedir.

Fotoğraf 5: Akşehir'de Bulunan Nasrettin Hoca Türbesi

Bölge Yazma Eserler ve Yusuf Ağa Kütüphanesi: Konya'da ülkemizin 3 önemli kütüphanesinden biri olan ve yazma ve basma tarihi kıymetli kitapların toplandığı, bakım ve onarımlarının yapıldığı Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi ile Yusuf Ağa Kütüphanesi vardır. Bu iki kütüphane de bugün itibarıyla 50 binin üzerinde yazma ve basma kitap bulunmaktadır. Mevlana müzesinin batısında bulunan kütüphane binaları kesme taşlardan yapılmış üzeri kubbe ile örtülmüştür.

Camii, Mescit ve Külliye

Bugün Konya'da özellikle Selçuklu, Karamanoğulları ve Omsalı dönemlerinden kalan kültür ve inanç turizminde büyük değeri olan çok sayıda cami, mescit ve külliye bulunmaktadır. Bunların ziyaret edilmesi için gerekli tanıtıcı bilgiler ve broşürler mevcuttur. Bunların en önemlileri şunlardır;

Alaaddin Camii: Anadolu Selçuklu Devri Konya'nın en büyük ve en eski Camiidir. Alaaddin Tepesi üzerinde inşa edilen camii, Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat zamanında 1221 yılında ibadete açılmıştır. İslam mimarisi yapı tarzında inşa edilen caminin içerisinde Bizans ve klasik Devirlere ait 41 taş mermer sütun bulunmaktadır. Camiinin minberi abanoz ağacından birbirine geçme olup, Anadolu Selçuklu ahşap işlemeciliğinin en güzel örneklerindedir. Alaaddin camiinin kuzey bahçesinde Sultanlar Türbesi bulunur. Türbede çinili sandukalar içinde 8 Anadolu Selçuklu Sultanı'nın mezarı bulunmaktadır.

Fotoğraf 6: Konya'da Tarihi Değeri Olan Camiler

Şerafettin Camii: Hükümet Konağı'nın kuzeyindeki cami XII. Yüzyılda inşa edilmiştir. Camii gövdesi kesme taşlardan büyük bir kubbe ile örtülmüştür. Kubbeyi 10 fil ayağı tutmakta, güneyinde bir yarım kubbe ile desteklenmektedir. 6 mermer sütun üzerine oturmuş yedi küçük kubbe ile örtülmüştür. Camii iç yazı ve nakışlarla dekorize edilmiş olup, mermer işlemeli minber ve mihrabı bir sanat eseridir. Sonradan ilave edilmiş tek şerefeli bir de minaresi vardır (Foto: 6).

İplikçi Camii: Alâeddin caddesi üzerinde camii, dikdörtgen bir planla inşa edilmiştir. İçerisinde iki sıra halinde on adet köşeli fil ayağını çapraz tonozlarla bağlanan kemerler tutmaktadır. Caminin üç giriş kapısı vardır. 17 pencereden ışık almaktadır. Camiinin ortasında iki tane oval, bir tane de yuvarlak kubbesi vardır. Orijinal mozaik çinili mihrabı yıkılmış, sonradan yeniden yaptırılmıştır. 1951-1960 yılları arasında Klasik Eserler Müzesi olarak kullanılan camii, 1960 yılında tekrar ibadete açılmıştır (Konya Turizm Envanteri, 2000).

Selimiye Camii: Mevlana dergâhının batısında bulunan camii 1558-1567 yılları arasında yapılmıştır. Camii Osmanlı klasik mimarisinin Konya'daki en güzel eserlerindedir. Kuzeyinde altı sütuna istinat ettirilmiş yedi kubbeli son cemaat yeri ve mermer kemerli cümle kapısı mevcuttur. Giriş kapısı ahşap kanatlı caminin son cemaat yerinin sağ ve solunda tek şerefeli iki minaresi vardır (Foto: 6).

Kapı Camii: Sarraflar caddesindeki cami, eski Konya Kalesi'nin kapılarından birinin kenarında inşa edildiğinden Kapı Camii adıyla anılır. 1658 yılında inşa edilen camii, 1867 yılında bir yangın sonucu cami ve çevresinde vakıf dükkânları önemli ölçüde zarar görmüştür. Ancak bir yıl sonra camii yeniden yapılmıştır. Kapı Camii Konya'da yer alan Osmanlı Dönemi camilerinin en büyüğüdür. Kesme taşlardan inşa edilen caminin üzeri dıştan çatı, içten büyüklü küçük 8 kubbe ile örtülüdür. Taş mihrabı ve ahşap minberi sade görünümüdür.

Aziziye Camii: Muntazam kesme Gödene taşı ile yapılan mabet son dönem Osmanlı mimarisinin en güzel eserlerindedir. 1671-1676 yılları arasında yaptırılan camii, 1867'de yandığı için yeniden yaptırılmıştır. Altı mermer sütuna oturan üç kubbeli, son cemaat yerinin iki ucunda kaideleri şadırvanlı iki minaresi dikkat çeker. Pencere kapısından büyük özelliği ile dikkat çeken bir camidir (Foto: 6).

Bunlardan başka Konya ve ilçelerinde tarihi özelliği bulunan camiler ve mescitler şunlardır; Beyşehir Eşrefoğlu Camii (Foto: 6), Şemsi Tebrizi Mescidi, Sahip Ata Külliyesi, Sadrettin Konevi Camii ve Türbesi, Nakiboğlu Camii, Hacı Fettah Cami, Piri Mehmet Paşa Cami, Tursunoğlu Cami, Ferhuniye Mescidi, Hoca Hasan Mescidi, Tavusbaba Camii, Meram Hasbey Mescidi ve Hamamı, Ilgın Lala Mustafa Paşa Külliyesi, Ereğli Ulu Camii, Karapınar II. Selim Camii ve Külliyesi, Beyşehir Demirli Mescit, Akşehir Ulu Camisi gibi cami ve mescitlerdir.

Bu cami ve mescitler inanç ve kültür turizmi açısından önemli eserlerdir. Bunlar bugün önemli yerli ve yabancı turist çeken mekanları oluşturmaktadır. Ancak bunların bir kısmı ya eski tarihi önemini kaybetmiş ya da yeterince turizm alanında değerlendirilememektedir. Bu eserlerin özellikleri ve taşıdıkları önemleri belirtilerek turizm alanında nasıl değerlendirilebileceği çeşitli çalışmalarla tespit edilmelidir. İbadete açık olan bu eserlerde görevlendirilecek personelin de turizm konusunda bilgili ve bilinçli olması tercih edilmelidir.

Konya Müzeleri

Konya ilinde gerek arkeolojik kazılarla elde edilen eserlerin sergilendiği, gerekse çeşitli etnografik, mimari eserlerin, diğer kültür ve manevi değeri olan eserlerin sergilendiği 7'si merkezde olmak üzere 10 müze bulunmaktadır.

Mevlana Müzesi: Bugün müze olarak kullanılmakta olan Mevlana Dergâhı'nın yeri, Selçuklu Sarayı'nın Gül Bahçesi iken bahçe, Sultan Alaeddin Keykubad tarafından Mevlana'nın babası Bahaeddin Veled'e hediye edilmiştir. Bahaeddin Veled 1231'de vefat edince türbedeki bugünkü yerine defnedilmiştir. Bu, gül bahçesine yapılan ilk defindir. Bahaeddin Veled'in ölümünden sonra sevenleri Mevlana'ya babasının mezarının üzerine bir türbe yaptırmak istediklerini söylemişlerse de Mevlana *Gök kubbe'den daha iyi türbe mi olur* diyerek bu isteği reddetmiştir. Ancak kendisi 17 Aralık 1273 yılında vefat edince, oğlu Sultan Veled babasının mezarının üzerine türbe yaptırmak isteyenlerin isteklerini kabul etmiştir. *Kubbe-i Hadra (Yeşil Kubbe)* denilen Mevlana Türbe'si inşa edilmiştir (Foto: 7).

Fotoğraf 7: Mevlana Müzesi'nin Çeşitli Noktalardan Görünümü ve Sema Töreni

Mevlevi Dergahı ve Türbe 1929 yılında *Konya Asar-ı Atika Müzesi* adı altında müze olarak hizmete başlamıştır. 1954 yılında ise müze yeniden elden geçirilmiş ve adı *Mevlana Müzesi* olarak değiştirilmiştir. Müze alanı, bahçesi ile birlikte 6.500 m² iken, yeni istimlak edilerek Gül Bahçesi olarak düzenlenen bölümlerle birlikte 15.000 m² ye ulaşmıştır (Foto: 7). Müzenin avlusunun kuzey ve batı yönü boyunca dervişhan hücreleri yer almaktadır. Güney yönü matbah ve Hürrem Paşa Türbesi'nden sonra, Üçler Mezarlığı'na açılan Hamüşan (Susmuşlar) kapısı ile son bulur. Avlunun doğusunda ise Sinan Paşa, Fatma Hatun ve Hasan Paşa Türbeleri ile semahane, mescit, Mevlana'nın ve ailesinin mezarlarının bulunduğu ana bina yer alır. Ayrıca avluda Yavuz Sultan Selim'in yaptırdığı üzeri kapalı Şadırvan ile Şeb-i Arus (Düğün Gecesi) havuzu ve avlunun kuzey yönünde yer alan Sel-sebil adı verilen çeşme bulunur (Özönder, 2005: 121-122). Mevlana müzesi Konya turizmde önemli bir yere sahiptir. Çünkü Konya iline gelen hemen hemen her turist mutlaka Mevlana müzesini ziyaret etmektedir. Bu nedenle müze Türkiye'de en fazla ziyaret edilen müzelerin başında gelmektedir.

İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesi: Müze Selçuklu Veziri Sahip Ata tarafından hadis ilmi okutulmak üzere 1254'de Medrese olarak yaptırılmıştır (Foto: 8). Selçuklu taş işçiliği şaheserlerinden olan taş kapısı üzerinde kabartmalı geometrik ve bitkisel süslemeler vardır. Binanın iç mekânları avlu, dersane ve öğrenci hücrelerinden oluşur. Minaresi kesme taş kaplı ve gövde köşeleri turkuaz mavi sırlı tuğladan yapılmış çift şerefelidir. 1956 yılında müze olarak açılmış olup, içinde Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemi taş ve ahşap eserler sergilenir. Müze ziyaretçileri içinde sergilenen ahşap, taş ve mermer kitabeler ile çeşitli figür, motif gibi materyaller önemli ilgi çeker unsurlardır.

Karatay Müzesi: Karatay Medresesi, Selçuklu Emiri Celaleddin Karatay tarafından, 1251'de yaptırılmıştır (Foto: 8). Osmanlılar zamanında da kullanılan medrese 19. yüzyılın sonunda terk edilmiştir. Anadolu Selçuklu devri çini işçiliğinde önemli yeri bulunan Karatay Medresesi 1955 yılında *Çini Eserler Müzesi* olarak ziyarete açılmıştır. Müzede, Beyşehir Kubad-Abad Sarayı duvar çinileri, çini ve cam tabaklar ile Konya ve yöresinde bulunan Selçuklu ve Osmanlı Dönemlerine ait çini ve seramik tabaklar ve kandiller sergilenmektedir.

Sırçalı Medrese (Mezar Anıtları Müzesi): Konya'daki Selçuklu Devri eski eserlerinden Sırçalı Medrese 1960 yılında müze olarak açılmıştır. Sırçalı Medrese, 1242 yılında Bedreddin Muhlis tarafından yaptırılmış, çinilerle süslü açık avlulu medreselerden birisidir (Foto: 8). Konya şehrinde kamulaştırılan mezarlıklardan toplanan, tarih ve sanat tarihi yönünden değerli mezar taşları, kronolojik olarak Selçuklular, Beylikler ve Osmanlı devirlerine göre tasnif edilerek sergilenmiştir.

Arkeoloji Müzesi: 1901 yılında kurulan müze önceleri çeşitli binalarda hizmet vermiştir. 1962 yılında ise bugünkü müze binası inşa edilerek buraya taşınmıştır. Müzede, Neolitik, Tunç Devri (Asur

Ticaret Kolonileri), Demir (Frig, Urartu), Helenistik, Roma ve Bizans çağlarına ait eserler sergilenmektedir. Neolitik eserler; Çatalhöyük, Erbaba ve Süberde kazılarında, Asur ticaret kolonileri çağı Karahöyük kazılarında ele geçen eserlerdir. Konya Alâeddin tepesi ve Konya çevresindeki kazılarda bulunan Hitit, Frig ve Lidya dönemlerinin pişmiş topraktan yapılmış mutfak eşyaları, seramikler, mühürler, kandiller, cam eserler, heykeller müze ziyaretçilerini hayran bırakmaktadır. Arkeoloji Müzesinin görülmeye değer en önemli eserleri Roma lahitleri ve Bizans mezar taşlarıdır (Özönder, 2005:136).

Etnografya Müzesi: Bölge Müzesi tarzında eğitim amaçlı olarak inşa edilen bina 1975 yılında Etnografya Müzesi olarak hizmete açılmıştır. Üç katlı binanın bodrum katında fotoğrafhane, arşiv, ayniyat ve etütlük eser depoları ve halı-kilim seksiyonu bulunmaktadır. Zemin katta teşhir salonu ve konferans salonu; birinci katta büro ve idari hizmet birimleri, kütüphane ve eser depoları vardır. Teşhir salonunda satın alma, hediye ve başka müzelerden devir yolu ile müzeye kazandırılan daha çok Konya ve çevresine ait etnografik eserler sergilenmektedir.

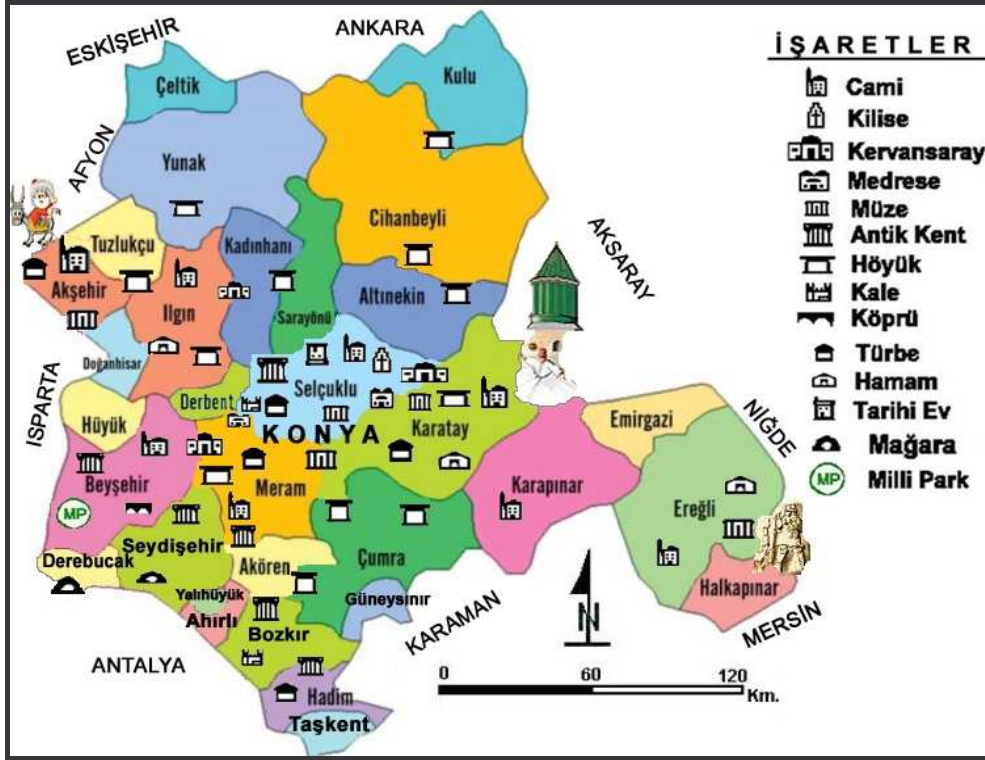

Fotoğraf 8: Konya İlinde Bulunan Eski Medrese ve Müzeler

Atatürk Müzesi: 1928 yılında Konya halkı tarafından Atatürk'e armağan edilen bina 1964 yılında Atatürk Müzesi olarak hizmete açılmıştır. Müzede Atatürk'ün Konya'da bulunduğu tarihlerde kullandığı kişisel eşyaları, elbiseler, özel armağanları ile Kurtuluş savaşı dönemi ve daha sonraki Konya ile ilgili fotoğraflar sergilenmektedir. Değişik ağaç ve çiçeklerin bulunduğu bir bahçe içinde bulunan müze özellikle öğrenciler tarafından ziyaret edilmektedir.

Büyükşehir Belediyesi Koyunoğlu Müze ve Kütüphanesi: Konya'nın köklü ailelerinden A. R. İzzet Koyunoğlu, kendi evinde toplamış olduğu tarihi eserlerle özel bir müze ve kitaplık kurmuştur. Daha sonra kurmuş olduğu müze ve kitaplığı Konya Belediyesi'ne bağışlamıştır. Konya Belediyesince tasarlanan müzede arkeolojik ve etnografik eserler sergilenmektedir. Müze, yazma, basma eserler bakımından çok zengindir. Tarihi *Koyunoğlu Evi* de restore edilerek kütüphane şekline dönüştürülmüştür.

Konya'nın ilçelerinden Akşehir'de iki ve Ereğli'de bir müze vardır. Bunlardan Akşehir Arkeoloji müzesinde Hitit, Lidya, Roma, Bizans dönemi ait eserler sergilenir. Akşehir Atatürk Müzesi ise Kurtuluş savaşında Garp Cephesi Komutanlığı Karargah binasıdır. Müze içinde Atatürk'e ait özel eşya, kitap ve elbiseler ile Kurtuluş Savaşı ile ilgili planlar, projeler, fotoğraflar ve haritalar sergilenmektedir. Ereğli Müzesi'nde arkeolojik ve etnografik eserler başta olmak üzere yakın çevredeki kazılarda elde edilen tarihi öncesi ve daha sonraki dönemdeki eserler müze içinde ve bahçesinde sergilenmektedir.

Şekil 2: Konya İli Kültür ve İnanç Turizmi Değerleri Haritası

Mevlana Kültür Merkezi: Mevlana Kültür Merkezi'nin temeli 1992'de atıldı ve 14 yılda tamamlanarak 2006 yılında hizmete açıldı. Mevlana Kültür Merkezi, Aslanlı Kışla olarak bilinen ve yaklaşık 100.000 m² bir alan üzerine inşa edilmiştir (Foto: 9). Ses sisteminden aydınlatmasına kadar her detayı büyük bir özenle oluşturulmuştur. Kültür merkezi inşaatında 200 tır mermer, 25 tır granit, 23 kamyon çam ve çam malzemesi kullanıldı. Türk kültürü ve turizmde önemli bir yere sahip olan Hz. Mevlana'yı anma şeb-i aruz törenlerinin yapıldığı bu kompleks binada; 3320 kişilik açık ve 3500 kişilik kapalı sema alanları, kongre merkezi, kütüphane, araştırma merkezi, şadırvan, köşk ve mescit bulunmaktadır.

Fotoğraf 9: 2006 Yılında Tamamlanan Mevlana Kültür Merkezi

İstiklal Harbi Şehitliği: Çanakkale Savaşları ve İstiklal Harbi'nde şehit olan Konya Askerlik Şubesi'ne kayıtlı 7 bin kahraman ile Cumhuriyet tarihinde şehit olan Konyalı asker ve polislerin isminin yer aldığı Selçuklu mimarisi ile inşa edilen *İstiklal Harbi Şehitliği* Konya Büyükşehir Belediyesi

tarafından 2008 yılı Aralık ayında Mevlana Müzesinin doğusunda yaptırılmıştır. Şehitlikte Konya'nın trafik plaka kodu olan 42 m. yükseklikteki bir direkte 96 m²'lik bir Türk Bayrağı vardır. Ayrıca girişte 16 Türk Bayrağı bulunan direklerin karşısındaki direklerde de tarihte kurulmuş 16 Türk devletinin bayrakları yer alır (Foto: 10).

Fotoğraf 10: 2008 Yılında Tamamlanan Konya İstiklal Harbi Şehitliği

Şehitlik içinde Çanakkale ve İstiklal savaşlarını maketlerle anlatan bir de müze bulunmaktadır. Müzede, maket askerlerin Çanakkale Savaşları ve İstiklal Harbi'nde cephede çarpıştığı, yaralı taşıdığı, köylülerin yardım ettiği ve mermi ulaştırdığı, savaş sürerken Anadolu'da hayatın nasıl sürdüğü, İstiklal Harbi'nin kazanılması ve Cumhuriyet'in ilanı ile yaşananlar anlatılmaya çalışılmıştır. Ayrıca birçok tarihi unsur duvarlarda resimlerle sergilenmektedir. Müzenin ikinci katında gazilerin kullanacağı özel gazı odası ve evi ile sinevizyon odası bulunmaktadır.

Mevlana müzesi başta olmak üzere diğer müzeler, tarihi kentler, camiler, kiliseler, Mevlana Kültür Merkezi ve İstiklal Harbi Şehitliği son dönemlerde önemli yerle ve yabancı turist çeken mekânlar olmaktadır. Bu değerler Konya turizm açısından önemlidir. Çünkü Mevlana müzesi başta olmak üzere diğer turistik değerler turizm altyapısı açısından hazırlanmış yerlerdir. Bu nedenle turizme yönelik hizmetler iyi şekilde sağlanmakta ve önemli turist çekmektedir.

KONYANIN TURİZM ALT YAPISI VE GELEN TURİST SAYISI

Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve farklı doğal güzelliklere sahip olan Konya, eğitim, ulaşım ve sanayi alanlarındaki gelişmeye paralel olarak turizm yatırımları da artmaya başlamıştır. Mevlana gibi uluslararası bir üne sahip Konya, tarihi kalıntılar, ören yerleri, camiler, medreseler, türbeler gibi varlıklarını alternatif turizm olarak değerlendirilmelidir. Böylece hem Konya ekonomisi hem de Türkiye ekonomisi bu alanda daha önemli bir potansiyel kazanmış olacaktır.

Konya'da turizm belgeli 20 otel (yatak kapasitesi 3.208), 18 turizm belgeli lokanta ve 72 turizm seyahat acentesi vardır (Tablo: 2).

Tablo 2: Konya'nın Turizm İşletme Belgeli Tesis Varlığı

İşletme Durumu	Sayısı
Turizm Belgeli Oda	1551
Turizm Belgeli Yatak	3208
Yatırım Belgeli Oda	396
Yatırım Belgeli Yatak	804
Turizm İşletme Belgeli Otel	20
Turizm İşletme Belgeli Restoranlar	18
A Grubu Seyahat Acentesi	65
B Grubu Seyahat Acentesi	6
C Grubu Seyahat Acentesi	1

Kaynak: Konya Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü 2009.

Turizm İl Müdürlüğüne kayıtlı, 2 beş yıldızlı, 5 dört yıldızlı, 7 üç yıldızlı, 3 iki yıldızlı, 2 tek yıldızlı ve bir özel belgeli olmak üzere toplam 20 turistik otel mevcuttur. Turizm işletme belgeli bu 20

otelde 1.553 oda ve 3.209 yatak kapasitesi vardır. 2'si beş yıldızlı, 1'i üç yıldızlı ve bir de butik otel olmak üzere 4 yatırım belgeli otelde de 522 oda ve 1.058 yatak kapasitesi olacaktır. Belediye belgeli otellerin yatak kapasitesi ise 2000 civarındadır (Tablo: 3).

Tablo 3: Turizm İşletme Belgeli Otel ve Lokantalar

Turistik Oteller				Turistik Lokantalar
Otel Adı	Yıldız	Oda	Yatak	
Rixos Otel Konya	5	279	574	Aydınçavuş Tesisleri
Dedeman Otel Konya	5	207	450	Şahin Tepesi Lokantası
Selçuk Otel	4	78	158	Meram Çamlıbel Tesisleri
Bera Otel (Merkez)	4	136	315	Akyokuş Ormanıcı Tesisi
Özkaymak Otel	4	108	216	Meram Çınaraltı Restorant
Balıkçılar Otel	4	51	105	Şifa Lokantası
Dündar Otel	4	106	210	Tavusbaba Kafeterya
Baykara Otel	3	66	128	Hanedan Et Lokantası
Meram Sema	3	60	128	Köşk Konya Mutfağı
Rumi Otel	3	33	70	Metin Restorant
Hotel Bella	3	41	83	Bacanak Restorant
Dergâh Otel	2	76	154	Opera Restorant
Mevlana Sema Otel	2	32	60	Horozluhan Restorant
Hotel Gümüş Şahin	2	38	78	Tılsım Restorant
Bera Otel (Mevlana)	2	55	118	Elit Restorant

Kaynak: Konya Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü 2009.

Konya'ya gelen yabancı turistlerin büyük bir bölümü tur acenteleri tarafından paket programlarla gelmektedir. Bu program içinde Konya bir durak ya da mola merkezi durumundadır. Çünkü Konya'ya gelen turistler başta Mevlana ve diğer müzeleri ziyaret ederek Konya'da konaklamadan günübirlik ayrılmaktadır. Konya'ya gelen gerek yerli, gerekse yabancı turistlerin günlük müze giriş istatistiği ile konaklama istatistiği arasında önemli farklar bunu açıkça gösterir. Müzelere gelen turist sayısı çok fazla iken, otellerde konaklayan turist sayısı neredeyse bu sayının dörtte biri kadardır. Bu da gösteriyor ki Konya'ya gelen turist günübirlik gelip, Mevlana ve diğer müze ziyaretlerinden sonra hemen Konya'dan ayrılmaktadır. Bu durumu 1999-2008 arasında müzelere gelen ve konaklayan turist sayısına bakıldığında da açıkça görmek mümkündür (Tablo:4).

Konya'ya günübirlik gelen turistler Konya'nın diğer alternatif turizm potansiyelinden yeteri kadar haberi yoktur. Konya ve çevresinde doğa turizminden kültür turizmine, sağlık turizminden mağara turizmine kadar pek çok elverişli alternatif turizm potansiyeli vardır. Turizm acenteleriyle görüşülerek Konya'nın bir durak yeri değil de gezilmesi gereken bir turizm merkezi olduğu anlatılmalıdır.

2008 yılında Mevlana ve diğer müzeleri 1.377.755'i yerli ve 340.187'si yabancı turist ziyaret etmiştir. Aynı yıl Konya'da konaklayan turist sayısı ise 177.911 yerli ve 110.463 yabancı turisttir. Böylece turizm ekonomisinde önemli bir yeri olan konaklama ve hizmet geliri Konya için yetersiz kalmaktadır. Konya'ya gelen turist sayısı her geçen gün artmaktadır. 2007 yılının UNESCO tarafından Mevlana Yılı ilan edilmesi turist sayısını arttırmıştır (Tablo: 4).

Tablo 4: 1999-2008 Arasında Müzelere Gelen ve Konaklayan Turist Sayısı

Yıl	Müzelerin İstatistiği		Otel Konaklama İstatistiği	
	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı
1999	896.149	150.283	199.130	37.498
2000	793.958	265.050	199.381	37.502
2001	918.604	320.153	145.845	60.828
2002	228.097	125.472	59.732	22.863
2003	975.436	156.164	165.020	49.020
2004	1.198.601	190.901	165.223	48.002
2005	1.181.719	346.891	177.532	52.965
2006	1.100.206	291.157	191.817	76.347
2007	1.373.915	279.374	183.379	108.527
2008	1.377.755	340.187	177.911	110.463

Kaynak: Konya Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü 2009.

Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü 2008 kayıtlarına göre Konya'ya gelen yerli turistlerin iller bazında dağılımına bakıldığı zaman nüfusu sosyo-ekonomik yönden gelişmiş olan illerden gelenlerin oranının daha fazla olduğu dikkati çekmektedir. Çünkü gelen yerli turistlerin % 27'si İstanbul, % 21'i

İzmir, % 15'i Ankara, % 13'ü Antalya, % 9'u Bursa ve % 15'i ise diğer illerden gelenlerden oluşmaktadır.

2008 yılı verilerine göre Konya'ya gelen yabancı turistlerin (110.463) ülkelere dağılımında en fazla oranı % 25 Japonya (26.429) ve % 15 Güney Kore (16.439) olmak üzere Uzakdoğu ülkelerinden gelenler oluşturmaktadır. Bu ülkeleri % 12 Fransa (13.802), % 10 İspanya (11.532), % 9 ABD (9.801), % 8 Almanya (8.983) ve % 21 (23.477)'ini diğer ülkeler izlemektedir. Bu oran 1999-2008 yılları arasındaki ülkelere göre dağılımda da hemen hemen aynı orandadır.

Konya çevresine bahar ve yaz aylarında turistik ziyaretler artarken kış aylarında azalmaktadır. En fazla turist Ağustos ayında gelirken en az turist Şubat ayında gelmektedir. Konya müzelerini yerli turistlerin en fazla ziyaret ettiği ay Mayıs iken, yabancı turistlerin en fazla ziyaret ettikleri ay ise Ekim'dir. Kışın Konya otellerinde konaklayan yerli ve yabancılar genellikle iş sebebiyle gelenlerdir. Çünkü kış ayları müzelere ziyaretlerin en az yapıldığı aylardır. Yazın gelerek konaklayanlar ise turistik nedenlerle gelenlerdir.

SWOT/GZFT analiz yöntemi ile Konya'nın turizm potansiyelinin güçlü yönleri, fırsatlar, zayıf yönleri ve tehditleri şu şekilde belirtilebilir:

Güçlü Yönleri

İl genelinde zengin tarih, kültür, sanat ve tabiat varlıklarının bulunması ile zengin bir kültür ve inanç turizmi unsurları varlığı,

Mevlana'nın Konya'da yaşamış olması ve türbesinin burada bulunması,

Mevlana Müzesi başta olmak üzere 10 adet müzenin bulunması,

Mevlana, Nasrettin Hoca, Çatalhöyük, Sille'nin uluslar arası tanınmışlığı,

Konya il merkezinin Anadolu Selçuklu Devletinin Başkenti olması ve çok sayıda Selçuklu eserinin bulunması,

Çatalhöyük gibi uluslararası tanınan ören yeri ve kazı alanlarının olması,

Türk Tasavvuf Müziği Topluluğu Müdürlüğü, Tiyatro Müdürlüğü ile kültür amaçlı Vakıf ve Derneklerin, sanat kuruluşlarının bulunması,

Selçuk Üniversitesi ve Milli Eğitime bağlı turizmle ilgili okul bulunması,

Zayıf Yönleri

Kültür ve tabiat varlıklarının yeterince korunamaması, restore edilememesi ve turistlerin istifadesine sunulamaması,

En zayıf yönü tanıtım eksikliği ve tur acentelerinin Konya'ya olan az ilgisi,

Konya'nın ulusal ve uluslar arası fuarlarda yeterince temsil edilmemesi ile kültürel amaçlı faaliyetlerin ulusal ve uluslararası platformlara taşınamaması,

El sanatlarının desteklenememesi ve pazar imkânlarının yetersizliği nedeniyle neredeyse ortadan kalkacak düzeye gelmesi,

Kapsamlı bir kültür envanterinin hazırlanamaması,

Konya için bir kültür politikasının henüz oluşturulamamış olması,

Fırsatları

Şehrin coğrafi konumu nedeniyle kara yolu, demir yolu ve hava yolu ulaşım imkânlarının elverişli olması,

Arkeoloji Müzesinde sergilenen zengin arkeolojik eser varlığı,

El sanatları ve halı-kilimlerin (Sille, Ladik halıları) uluslar arası tanınması,

Tarihi İpek Yolu üzerinde bulunan Selçuklu ve Osmanlı eseri hanlar,

Konya ilinde kuş gözleme başta olmak üzere sulak alanların çok olması,

Zengin yöresel mutfağı ve zengin folklorik değerlerin olması,

Konya Büyükşehir belediyesi başta olmak üzere diğer resmi kurumların kültür ve turizm varlıklarını koruma ve restore etmeye verdikleri büyük önem,

Tehditler

Ekonomik nedenle korunamayan kültür ve tabiat varlıklarının olması,

Hz. Mevlana ve benzeri şahsiyetlerin isimlerinin uygun olmayan ticari işletme ve mallarda (otel, lokanta ve börek ismi gibi) kullanılması,

Kültür ve turizm konusunda kurumlar arası koordinasyon eksikliği (özellikle Selçuk Üniversitesi ile diğer kurumlar arasında),

İmar planlarında kültür ve turizme yönelik planlama eksikliği,

Turizm konusunda gerekli bilgi ve turizm algısının yeterince gelişmemiş olması ve turizm alanlarında ziyaretçileri bilgilendirmenin sınırlı olması,

Turistlerin eğlenebileceği mekânların sınırlı olması,

Şehrin tarihi ve kültürel dokusunun muhafaza edilememesi ve tarihi Sille kiliseler gibi birçok tarihi dokunun yavaş yavaş tahrip olması,

Konya'da bir turizm merkezi ve alanının henüz bulunmaması.

SONUÇ

Konya'da inanç ve kültür turizm açısından önemli potansiyele sahiptir. Çünkü Konya'da ilkçağlardan beri önemli tarihi mekânların olması, Anadolu Selçuklu Devletine başkentlik yapması ve Osmanlı Devletinin de önemli vilayetlerinden birisi olması bu potansiyeli arttırmıştır. Bu dönemlerde yapılan höyükler, kalıntılar, kiliseler, manastırlar, camiler, mescitler, medreseler, türbeler, han, hamam ve köprüler, bedesten ve imarethaneler ile açık hava müzesi görünümündedir. Ancak bu potansiyel bugün yeterince değerlendirilememektedir. Bunun sebebi tanıtım ve turizm altyapısının istenilen düzeyde olmamasıdır.

Konya ve çevresinde zengin turizm arzına rağmen, turizmin gelişmemiş olmasında daha çok tanıtım eksikliği de dikkati çekmektedir. Bunun için yerel yönetimler ve turizm yatırımcıları, yurt içi ve yurt dışında tanıtım için çaba sarf etmelidir. Şehirde düzenlenecek sempozyum, kongre ve konferans gibi kültür faaliyetlerin artırılması turistik çekiciliklerin tanıtılmasına ve imaj oluşumuna katkı sağlayacaktır. Tanıtımda görsel malzemelerin de önemli bir yeri bulunmaktadır. Şehir ve çekiciliklerle ilgili, yazılı ve görsel basın, kitap, broşür vb. yeteri kadar görsel imaj yayınlanmalıdır (Yılmaz & Şahin, 2009:356). Bu durum hızla değiştirilerek Konya'nın turizm potansiyeli tam olarak değerlendirilmelidir. Bunun için öncelikle şunlar yapılmalıdır;

Konya'nın turizm alanları gerekli bir plan dahilinde yeniden belirlenmeli ve bu plana göre turizm altyapısı hazırlanmalıdır. Gerek turizm alanlarında gerekse turizme hizmet eden nüfusun; turizm konusunda bilinçlendirilmesi, eğitimi ve turizm sertifikalı olmasına özen gösterilmelidir.

İnanç ve kültür turizminde daha ileri noktalara gelmesi için; uluslar arası gündeme gelebilme niteliği yüksek olan Mevlana, Çatalhöyük, Kilistra, Sille ve Selçuklu yapıları gibi unsurların "paket tanıtım" projesi ile tanıtılmasına ihtiyaç vardır. Bunun için Konya'da uluslararası panel, sempozyum, kongre v.b. faaliyetlerin yapılması ile turizm potansiyelinin tanıtımı sağlanmalıdır.

Turizme yönelik iyi hizmet veren 5 yıldızlı otellerin, turistik restoran ve eğlence merkezlerinin sayısı artırılmalıdır. Böylece gündüz gezen turistin gece eğlenebileceği ve içinde çeşitli aktiviteler olan eğlence alanları çoğaltılmalıdır.

Tur güzergâhı üzerinde bulunan kültürel varlıkların kazı çalışmasının ve çevre düzenlemeleri bitirilerek, ulaşım ve tesis gibi alt yapılarının tamamlanması gerekir. Tarihi mekânları tanıtacak yeterli rehber bulunmalıdır. Şehir çevresinde turistik kamping alanları olmalıdır. Bu alanlar temiz ve bakımlı olmalıdır.

Konya'nın önemli kültür ve tarihi turizm değeri olan höyükler, antik kentler ve tarihi kalıntıların bulunduğu yerlerden elde edilen eserler çeşitli müzelerde dağınık olarak sergilenmektedir. Bu eserlerin daha derli ve toplu gösterilmesi için Konya ilinde büyük bir müze alanına ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü bu eserlerin daha geniş bir mekânda ve çıkarıldıkları yerlere göre tasnif edilerek sergilenmesi, daha tanıtıcı ve turizm açısından da daha uygun olacaktır. Bu konuda gerek Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü gerekse Müze Müdürlüğü çalışmalar yapmakta ve bu çalışmanın hızlandırılması gerekir.

Tarihi höyük ve kentlerde özellikle Çatalhöyük'te çıkarılan eserler ve höyüğün kazı alanı daha da turizmin çekici hale getirilmesi için bu çalışmaların turizme açılması ve bu eserlerin yerinde sergilenmesi turizm için daha çekici hale gelecek dolayısı ile daha çok turistlerin gelmesi sağlanacaktır. Çatalhöyük kazı alanında 2009 yılı itibarıyla eser tasnifi ve eserlerin yerinde sergilenmesi için çalışmalar başlanmıştır.

“Kentsel Dönüşüm” projeleri kapsamında tarihi doku ihtiva eden yerlerin öncelikli olarak projelendirilmesi ve tamamlanması gerekir. Bu kapsamda Sille, Alaaddin Tepesi çevresi, Hükümet Meydanı, Mevlana Müzesi ve Mevlana Kültür Merkezi çevresinin tarihi doku ön planda olacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.

Konya ve ilçelerinin kapsamlı bir kültür envanterinin hazırlanması ve geliştirilmesi yönünde çalışmalar (folklor, el sanatları, halk edebiyatı, yöresel kutlamalar, festivaller, gelenekler v.b.) yapılarak turizme kazandırılmalıdır. Konya'nın kendine özgü el sanatlarının (hat, tezhip, ebru, minyatür, çini gibi) ve folklorik özelliklerinin sergilendiği mekanlar (restore edilmiş Konya evi) yapılarak turizme kazandırılmalıdır. Bu otantik özellikli yerlerde turizm faaliyetlerine yönelik yöresel yemekler, sema gösterileri ve ney dinletileri organize edilmelidir.

Turizm Bakanlığı, Türkiye'de kongre turizmine yönelik tanıtımı geliştirmek için yurt çapında 5 ili seçmiştir. Bu illerden bir tanesi de Konya'dır. Bu konuyla ilgili çalışmalar hızlandırılarak gerekli girişimler yapılmalıdır. Tanıtım eksikliğini gidermek için yurt içinde ve yurt dışında (Konya'yı ve Mevlana'yı da ön planda tutarak) eğitimli kişilerce tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Bunun için gerekli cd, kitap, broşürler hazırlanmalıdır.

Konya'ya özgün folklorik değerlerinin derlenmesi, icra edilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli çalışmalar yapılması (Konya türküleri, Konya oyunları, âşıklar bayramı, konserler v.b.) gerekir.

Konya iline ait hat, tezhip, ebru, minyatür, çini, halı, kilim, keçe gibi geleneksel el sanatlarının tespiti ve desteklenmesi, yerli yabancı turistlere tanıtımı ve pazarlanması kültür turizmi açısından gereklidir.

Konya havaalanının sivil uçuşlara açılması turizm için oldukça faydalı olmuştur. Ancak bunun daha da gelişmesi için yurtiçinde farklı güzergâhlara uçak seferleri konulmalı ve havaalanı uluslararası uçuşlara da açılmalıdır.

Konya'nın kültür ve inanç turizmi unsurları, gerek Müslüman dünyası için gerekse Hıristiyan dünyası için önemli bir yere sahip bulunmaktadır. Özellikle camiler ve müzelerdeki İslami eserleri, önemli dini ve kültür şahsiyetleri ile Müslüman dünyasına, Kilise ve Manastırları, İlk Hıristiyanlık dönemi kalıntıları ve Konya'nın tarihi Roma-İstanbul-Kudüs kutsal haç yolu güzergâhında olması nedeni ile Yahudiler ve Hıristiyan dünyası içinde önemli bir yere sahiptir. Bu değerlerin bu ölçekte de tanıtılıp daha fazla turistik çekicilik için kullanılması gerekmektedir. Çalışmanın bu konuda bir tanıtım niteliği de taşıması düşünülmüştür. Mevlana'nın “*Gez Dünyayı, Gör Konya'yı*” sözü Konya'nın kültür ve inanç turizmi potansiyelini tam olarak anlatmaktadır.

KAYNAKÇA

Anonim (2000) *Konya Turizm Envanteri 2000*. Konya.

Aydın, İ. (1990) Açıklamalı turizm Terimler sözlüğü, s. 27, Aydın.

Bozyiğit, R. & Karaaslan, T. (2005) “Konya İli'nin Coğrafi Özellikleri” *Konya Ticaret Odası İpek Yolu Dergisi Sayı: 211*. Konya.

Doğaner, S. (2001) *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Çantay Kitabevi, İstanbul.

Emekli, G. (2006) “Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm”, *Ege Coğrafya Dergisi*, 15, s: 51-59. İzmir.

Hodder, I. (2002) Çatalhöyük, *Anatolian Archaeol*, 8, 5-7.

- Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, *1999-2008 Yılları Arası Konya Müze Ziyaretçi Sayısı ve Otel Konaklama İstatistikleri ile çeşitli doküman, rapor ve broşürleri*, Konya.
- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (1992) *Konya İli Arazi Varlığı*, Ankara.
- Maç, N. (2006) *Alternatif Turizm Potansiyeli ve Konya*, Konya Ticaret Odası Etüt-Araştırma Servisi Bilgi Raporu No: 2006: 255-215. Konya.
- Özgüç, N. (2003) *Turizm Coğrafyası Özellikler-Bölgeler*, Çantay Kitabevi, İst.
- Öztaş, K. & Sezgin, M. (2003) Konya Yöresinin Turistik Potansiyelinin Çeşitli Parametrelerle Analizi, *Ulusal 1. Konya Ekonomisi Sempozyumu*, s:265-286.
- Özönder, H. (2005), *Dünden Bugüne Konya*, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları No: 67, Konya.
- Sargın, S. (2006) "Yalvaç'ta İnanç Turizmi", *Fırat Ün. Sosyal Bilimler Dergisi: 16 (2), S: 1-18*. Elazığ.
- Soykan, F. (2000) "Turizm Coğrafyası ve Turizm Planlaması", *Ege Coğrafya Dergisi, 11, s: 39-55*. İzmir.
- TUİK (2008) Konya İli Adrese Dayalı Nüfus Sayımı Sonuçları. Ankara.
- Yılmaz, A. & Şahin, K. (2009) "Samsun Şehri ve Yakın Çevresinde Turizm ve Turist Algılaması", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi 7, S:345-358*.
- www.konya.bel.tr/Erişim Mayıs 2009 Konya Büyükşehir Belediyesi Web Sitesi.
- www.sp.gov.tr/documents/planlar/KonyaIOISP.pdf. Konya İl Özel İdaresi, Stratejik Plan Çalışması, Erişim Mayıs 2009.
- www.tayproject.org/downloads/Rap/Tah_Rap_02_IcAna.pdf/ Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri (TAY) Projesi. [http:// tayproject.org](http://tayproject.org). Erişim Mayıs 2009.
- www.konya.gov.tr/Erişim Mart 2009 Konya Valiliği Web Sitesi.